

VĚSTNÍK

Praha 31. prosince 2014

Ročník VII., Číslo 12

ZAMYŠLENÍ

Je poslední den roku 2014 a právě čtete poslední letošní číslo muzejního věstníku. V tento den, kdy se obvykle bilancuje nad uplynulým rokem a připravují se předsevzetí pro ten příští, již mnozí mají v hlavě zcela jiné myšlenky a připravují bujaré oslavy za pomoci lákavých pokrmů a v neposlední řadě i moků různých značek a chutí. Přitom nebo snad právě o to víc, by si každý měl uvědomit, že nejde o žádný výjimečný den, aby po něm musela zůstat spoušť v ulicích. Už ani nevíme, kdo začal onu tradici oslav, které se nechtěně zvrhnou v hromadné, živelné a vlastně nucené oslavy. Jako by se řeklo a teď se musí všichni povinně bavit, protože je přece konec roku. Jenže ten poslední den v roce je zpravidla běžným pracovním dnem, který žádná vláda světa ještě nevyhlásila státním svátkem a zřejmě ví proč. Při povahách lidí by se pak začaly podobným stylem slavit poslední dny v kvartálu, měsíci, týdnu a nakonec no lepší nedomýšlet. Cílem tohoto zamyšlení není odradit slušné lidi od oslav, pokud jsou v mezích slušnosti. Přece si máme připomenout právě vše co jsme v tomto roce zažili a snad si dát předsevzetí k tomu co chceme dál dokázat. Není přece zapotřebí dávat najevo, že dokážeme vystřelit více rachejtli než soused nebo se předhánět v pijatikách, aby na druhý den bylo v ulicích vidět co jsme dokázali všechno sníst.

Čechům stále patří prvenství v množství vypitého piva na hlavu, na což jsou všichni náležitě pyšní. Jenže patříme i k těm národům, kteří dokáží vypít nejen pivo, ale i víno a tvrdý alkohol. Jako by už i kojenci popíjeli. A čemu se divit. Naše televizní stanice dávají jeden příklad za druhým a to nejedním pořadem. Zdánlivě divák sleduje nekonečný seriál z lékařského ordinace, ale část děje se odehrává v baru. V jiném, který by měl být typickou ukázkou české ulice patří mezi hlavní prostředí hospoda, bar, kam chodí „cool“ mladí středo a vysokoškoláci, které nevidíte v záběru jinak než se skleničkou vína nebo přinejmenším jak ocucávají alespoň láhev piva. Dokonce i v obyčejném pekařství prodává jeho šéfka a drbna v jednom, pivo a víno. Přitom matka příroda nám dala do genetické výbavy pozorovací talent, na základě kterého si mládě osvojuje stejné zvyky jako jeho rodiče a pokud vidí jistý vzorec chování, snadno ho napodobí. Není divu, že i vláda usoudila, že je toho příliš a nedávno schválila novou politiku v boji proti závislostem i těm, které jsou státem podporované, pro jejich vysoké zdanění. Je nás něco málo přes 10 milionů, ale 23% našich dospělých tedy přes 2.000.000 osob má problém se závislostí na cigaretách a víc jak 500.000 lidí je závislých na alkoholu, tedy každý dvacátý Čech!. To znamená, že průměrně v každém činžovním domě, kde bydlí asi 20-30 lidí žije jeden alkoholik. Přitom podle anket považují lidé za mnohem nebezpečnější závislost na drogách či závislost na hraní, tedy gambling. Narkomanů je asi 45 tisíc a na hrách závisí 150.000 lidí, přitom třetina z nich již patologicky.

Na prevenci boje proti závislostem dáváme z rozpočtu jen 300 milionů, ale na léčbu následků kuřáků vynaložíme 167x víc. Přesně 16 miliard, na následky alkoholu dokonce 30 miliard Kč a na hráče a narkomany to jsou 4 miliardy korun ročně.

Rozhodně nebylo cílem těchto slov zavádět prohibici nebo začínat s asketismem, ale přece jen, když je ten konec roku a bilancujeme, měli bychom zapřemýšlet i nad naší spotřebou a její mírou, aby jsme mohli nejen s čistou hlavou přivítat první den příštího roku, ale i ten další Silvestr a mnohé z těch co budou následovat. Vánoce by měli být zejména časem pokoje a dobré vůle. Ať se tedy všichni dožijeme ve zdraví a pohodě roku 2015 a celý rok nás pak neopouští štěstí a zdraví.

VÝROČÍ

Ani v tomto čísle nemůžeme vynechat připomenutí několika výročí připadajících na prosinec. Rozdělit bychom je mohli do tří skupin. První skupinou jsou výročí smutná až tragická, ale zapomenout se na ně nesmí. Obě připomínané události patří do temné historie naší země a souvisí s diktátorskými režimy, které nás zachvátily. První událost je ze 4. prosince 1941, kdy do pevnostního města Terezín dorazil první transport Židů. Začala tak smutná epizoda tohoto města i jejich dočasných obyvatel, z nichž mnozí měli město za přestupní stanici a Terezín byl jejich posledním dohledaným místem pobytu.

Druhá událost připadá na 11. prosince 1949 a stala se na Vysočině v malé obci Čihošť. Dodnes nevysvětlená událost vedla k zvýšené činnosti nového režimu, kde se zázraky nemohly bez vědomí strany a vlády dít. Nenávist, zuřivost, patologický sadismus a propaganda vedly ke snaze vytlouct přiznání před oslavou výročí vítězného února, kde chtěli mocipáni předvést lidu „pravou tvář církve“. Přehnaná brutalita pak vedla k přesně pravému opaku, kdy 25. února 1950 jim pod rukama zemřel po brutálním výslechu kněz Josef Toufar, o čemž se rodina dozvěděla až za čtyři roky. Zinscenovaný film pak nakonec nebyl ani použit pro svoji nevěrohodnost a bylo nařízeno ho zničit, zachovala se jediná kopie. Kdyby nic jiného, tak tento film ukázal pravou tvář režimu a má stejnou důkazní váhu jako film o koncentračních táborech promítaný při procesu v Norimberku.

Oba brutální a totalitní režimy prováděly zejména fyzickou likvidaci svých nepřátel. To za starého Rakouska, když se stal někdo nepohodlný mohl skončit ve vězení na několik měsíců a nebo ho potkal krutější trest. Jako redaktora Karla Havlíčka Borovského, který byl 16. prosince 1851 deportován do Brixenu. Dnes je to příjemné horské středisko, ale před 163 roky to byla zapadlé městečko, kde byl Havlíček izolován od okolního světa a pravidelně mu byla kontrolována korespondence. V roce 1852 za ním přijela rodina a pronajali si zde domek. Cestu zaplatilo policejní ředitelství a navíc dostával Havlíček ročně od ministerstva vnitra 500 zl. (pro představu, dělník měl roční plat asi 200 zl.). Přesto byl Brixen pro něj vězením.

Na prosinec připadají, ale i krásnější výročí. Tak na 6. prosince 1884 připadá výročí zahájení činnosti Národního divadla v Brně. Po vzoru pražského divadla, vzniklo v roce 1881 v Brně Družstvo českého Národního divadla v Brně, které z vybraných peněz provozovalo divadelní hry ve dvoraně Besedního domu. Později získalo vlastní prostory. Druhým uměleckým, ale též národním svátkem je 21. prosinec. Přesně přes 180 roky, v roce 1834 byla poprvé uvedena divadelní hra Josefa Kajetána Tyla Fidlůvka aneb Žádný hněv a žádná rvačka, kde zazněla i píseň Kde domov můj Františka Škroupa. Je zajímavé, že právě na divadelních událostech, ale i dění od Havlíčka po Toufara vidíme vývoj národa i toho jak se mění povaha režimu, na což často zapomínáme a mnozí rádi vyvolávají duchy minulosti. Ne jako memento, ale jako ódu o krásné minulosti. Ti dotyční si neuvědomují přísloví o Božích mlýnech, resp. z jejich zjevně ateistické výchovy jim to snad ani nic neříká. Jenže onen čas je nakonec semele na prach. Má-li navíc někdo „nomen omen“ jako jistá stranická demagožka, tak by měl velmi vážit slova, která veřejně vypouští z úst. To, že je trestné nepostižitelná neznámená, že neříká zjevnou lež, které věří jen ona a její strana.

Prosinec je, ale dnes ale zejména měsíc dětí a dětské radosti. Doba tajemství, napjetí a očekávání dárků, tajemná doba, kdy se mnozí i bojí. Před 179 roky, přesně 1. prosince 1835 všechny tyto ingredience navázil do své první knihy spisovatel Hans Christian Andersen. Většina z jeho 156 pohádek patří ke klenotům světové literatury. V jeho dílech se často projevuje jeho povaha a mnohá životní traumata. Když 4. srpna 1875 zemřel, jeho pohřbu se účastnil i dánský král Kristián IX. a tento den byl vyhlášen dnem národního smutku. Jeho pohádky však přinášejí radost dětem celého světa dodnes.

Posledním dnešním výročím zůstaneme ještě u pohádek. Víte, že v úterý 21. prosince 1937 měl premiéru animovaný film z dílny Walta Disneye „Sněhurka a sedm trpaslíků“. Základem tohoto díla je pohádka bratří Grimmů O Sněhurce, byť si studio vzalo za základ divadelní hru z roku 1912 uvedenou na Broadwayi. Šlo o první celovečerní animovaný film, a dodnes jde o nejznámější kreslenou filmovou pohádku na světě. Film získal celkem 8 sošek Oscarů. V Československu byl film uveden už v roce 1938 s českým dabingem, který vytvořilo studio AB Barrandov. Studio Walta Disneye dokonce upravilo část filmu pro české diváky a jména trpaslíků na postýlkách nakreslilo česky. Bohužel po roce 1940 se film už nevysílal a až v roce 1970 došlo k druhému českému dabingu. Originální film se vyráběl tři roky místo původně plánovaných 18 měsíců a náklady dosáhly z původního rozpočtu 250 tisíc celkem na 1.499.000 \$. Po uvedení do kin vydělal film 66.596.803 dolarů a do dnešní doby díky šíření na videu a v televizi vydělal celkem 885.080.000 \$, což z něj činí desátý nejvýdělečnější film světa.

Symbol sedmi trpaslíků, ale i dalších kreslených postav se ve své době stal takovým fenoménem, že během 2. světové války byly se souhlasem Walta Disneye užity tyto postavičky na válečné dluhopisy USA, resp. na certifikáty, které získali ti, co dluhopisy koupili. Jeden z takových má už roky ve sbírkách i naše muzeum.

Y1029 – certifikát válečného dluhopis USA vydaný 14.8.1944 od Walta Disneye

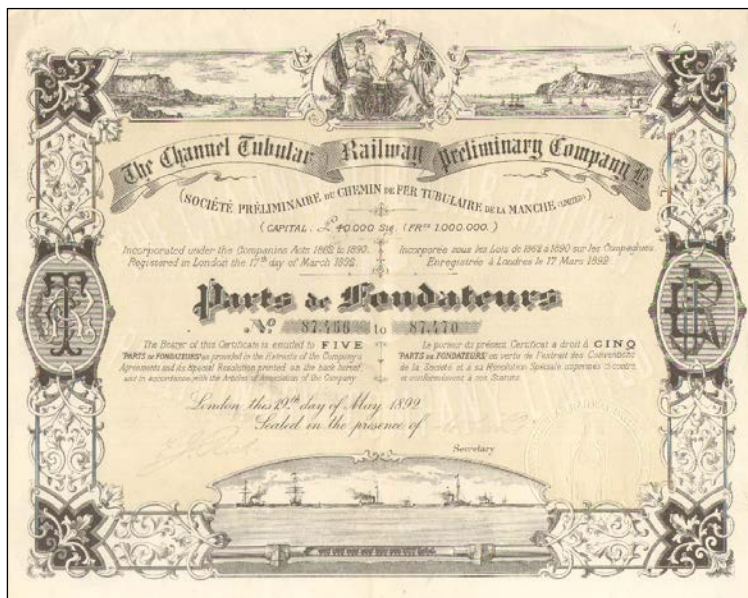
NOVINKY

Tím se dostáváme ze starších exponátů k novinkám, které se nám ještě podařilo získat do konce tohoto roku a které si Vám dovolujeme takto představit. Prvním je státní dluhopis státu Mississippi vydaný 1. března 1833 v hlavním městě Jacksonu.

Toto území drželi nejdřív Španělé, poté Francouzi a do roku 1763 bylo součástí francouzské Louisiany. Dále přešlo do majetku Britů jako Západní Florida, aby za americké revoluce jí ho obsadili Španělé, kteří se území vzdaly a 10. prosince 1817 byl tento stát připojen jako dvacátý k USA. Během občanské války se stát Mississippi přidal na stranu konfederace a po porážce byl v roce 1870 opět přijat do Unie.

Dluhopis osobně podepsal tehdejší guvernér státu Abram Marshall Scott (1785-1833), členem demokratické strany Andrewa Jacksona, zvolený v roce 1831 za guvernéra. Založil např. pozemkovou banku, která prodávala půdu zabranou Indiánům. K květnových volbách 1833 byl poražen, ale již předtím byl delší čas nemocen. Zemřel 12. června na choleru. Zajímavostí je slabý průklepový papír, tehdy celkem běžný pro cenné papíry. I po 181 letech je ve vynikajícím zachovalém stavu.

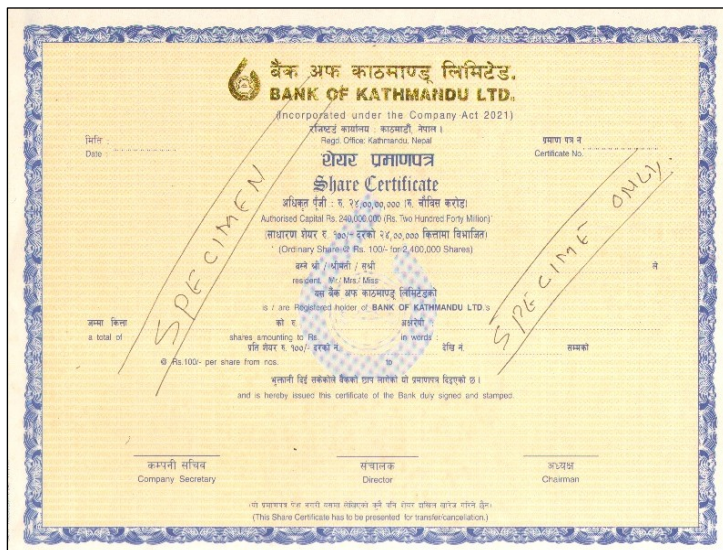
Y3052 – Státní dluhopis státu Mississippi na 1.000\$ vydaný 1. 3. 1833 >

Tak jako spojnicí mezi USA a Evropou je Anglie, tak spojnicí mezi Anglií a kontinentální Evropou je Eurotunel. Tento div moderní techniky vybudovaný v letech 1985-1994 však jen realizoval myšlenky na propojení podmořské cesty z počátku 19. století, kde by suchou nohou byla spojena Anglie a Francie.

Jedna z nich vyústila v založení The Channel Tubular Railway Preliminary Company, tedy firmy, která by zajistila přípravu stavby a projekt stavby podmořské železnice. Pro nákladnost zůstalo tehdy jen u projektu a to na dalších téměř 100 let.

E6623 – zakladatelský list vydaný 19.5.1892 v Londýně

G3158 – Akcie Bank of Kathmandu Ltd. blanket asi z let 2000-2010

Akciové společnosti jsou téměř po celém světě. Kdysi působily i v socialistických státech, takže i různé malé a exotické země po celém světě nejsou výjimkou. Jen je obtížné takové akcie získat. Do muzejních sbírek se nám podařilo získat i bankovní akcii z dalekého Nepálu. Jde o blanket upravovaný následně počítačem, protože na jeho okraji je ještě stopa po traktorovém vedení papíru. Technika a bankovnínictví najdete dnes téměř po celé Zemi. Díky tomu tak můžeme doplnit další zajímavý předmět do naší kolekce.

Podnikání proniká do různých částí našeho života, aniž bychom si to možná uvědomovali. Politici dnes chtějí řídit stát jako firmu, čemuž se v určité míře dá fandit. Naopak z fanouškovství se stává business. Tak třeba kdysi amatérské sportovní kluby, které se časem staly veřejnými se pomalu mění po vzoru britských klubů na akciové společnosti nebo volí podobnou formu, např. s.r.o. nebo komanditní společnosti. Ze sportu je již dávno velký obchod a kde je obchod a peníze jsou i akcie a dluhopisy. Díky tomu se nám dostal do rukou další kus a do dluhopis klubu 1. FC Köln vydaný v roce 2005 na částku 100 EUR. Získání takových kusů je velmi obtížné, protože velmi často jsou v rukou právě fanoušků, kteří si dluhopisy koupí a nechťejí si je nechat proplatit. Výjimečně jsou k získání vzory, ale živé kusy většinou až po zneplatnění a to přesto velmi těžko. Zkrátka i dluhopisy klubu se stávají fanouškovským fetišem, který si kromě šál, odznaků a vlajek nechávají příznivci na památku. Tak třeba i fotbalisté v našich sbírkách časem budou obdivovat akcie klubů a různé podobné, kdysi neziskové instituce, které jsou dnes podnikatelskými subjekty.

G3159 – Dluhopis 1. FC Köln na 100 EUR ze srpna 2005

Muzeum cenných papírů, nadační fond, Pod Vilami 1038/13, 140 00 Praha 4 - Nusle, IČ 28 42 98 93, fond zapsán v nadačním rejstříku MS v Praze N697. Věstník je vydáván měsíčně jako zpravodaj o činnosti fondu a jeho sbírkách. Je šířen prostřednictvím webových stránek muzea za pomoci DAS MEDIA, a. s. Nevyžádané rukopisy se nevracejí. Šíření všech reprodukcí i textů bez dalšího souhlasu MCP je zakázáno a podléhá autorskému a reprodukčnímu právu.